

Guia de la formació de l'especialitat d'Infermeria Obstètrico-Ginecològica (Llevadora) al Parc de Salut Mar

Cap de la Unitat Multiprofessional d'Obstetrícia i Ginecologia	Dr Antoni Payà Panadés
Coordinadora Sala de Parts/ U.H Obstetrícia i Ginecologia	Maria Felisa Mamblona Vicente
Coordinadora PASSIR	Georgina Picas i Bernadell
Tutores	Carmen Carrascal Arroyo Emérita García Rosas Laura Martínez Verdú
Actualització per a la Comissió de Docència	Febrer 2022
Aprovació per la Comissió de Docència	7/3/22

Guia de la formació de l'especialitat d'Infermeria Obstètrico-Ginecològica (Llevadora) al Parc de Salut Mar

Segons el B.O.E. l'especialitat de l'Infermera Obstètrico-Ginecològica (Llevadora) té un total d'hores de 3.600, repartides en dos anys. La part teòrica ha de ser d'un 26% de les hores, aproximadament són unes 900. Les hores assistencials estan dividides en: 60-70% Atenció Especialitzada i 30-40% Atenció Primària i Comunitària.

La Llevadora és la/el professional sanitari/a que proporciona una atenció integral a la dona en la salut sexual i reproductiva, en el diagnòstic, control de l'embaràs, part i puerperi normal, i atenció al nounat fins als 28 dies de vida, amb una actitud científica, responsable, amb els mitjans clínics i tecnològics adequats.

En el Parc de Salut Mar aquesta atenció integral està garantida per la continuïtat assistencial entre l'assistència primària i hospitalària.

1. OBJECTIUS GENERALS DE L' ESPECIALITAT

ROTACIÓ SALA DE PARTS

- Oferir atenció especialitzada a la dona gestant durant el part i puerperi immediat.
- Detectar precoçment els factors de risc i problemes de salut en el binomi mare-fill durant el part, puerperi, duent a terme activitats de diagnòstic, control, derivació i seguiment dels mateixos, i, en cas necessari, prendre les mesures d'urgència adients.
- Aplicar els principis del raonament clínic, detecció de problemes, presa de decisions, pla d'actuació, cures i avaluació, adequats a les diferents situacions clíniques en l'àmbit d'actuació de la llevadora.
- Detectar factors de risc i problemes ginecològics en la dona.

ROTACIÓ PROGRAMA ATENCIÓ SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA (PASSIR)

- Participar en programes de salut maternoinfantil, atenció a la dona, i a la salut sexual i reproductiva.
- Participar en programes d'educació sanitària, planificació familiar, atenció als joves, atenció al climateri, prevenció del càncer ginecològic i de mama.
- Diagnòstic i seguiment del l'embaràs normal.

ROTACIÓ PER LA UNITAT PUÈRPERES I NOUNATS

- Atenció al binomi mare fill en el diagnòstic, control i assistència durant el puerperi.
- Assistir i supervisar les cures del nounat sa durant el primer mes de vida.

ROTACIÓ RISC OBSTÈTRIC

- Atenció al binomi mare fill en el diagnòstic, control i assistència durant l'embaràs i puerperi d'alt risc.

2. OBJECTIUS ESPECÍFICS

PRIMER ANY DE RESIDENCIA

Rotació sala de parts

Objectius específics:

- Valorar la indicació d'ingrés d'una gestant en treball de part.
- Realitzar l'atenció immediata del nounat sa i col·laborar en RCP neonatal.
- Prestar cures durant el puerperi immediat i realitzar educació sanitària.
- Assessorar en la instauració de la lactància materna.
- Col·laborar en el maneig de les urgències obstètriques i ginecològiques.
- Col·laborar en el maneig de la cesària programada, urgent i part instrumentat.

Competències:

- Controlar i valorar el benestar matern i fetal
- Aplicar les tècniques de diagnòstic de benestar fetal
- Mantenir un bon estat de confort de la mare
- Oferir assessorament i suport emocional a la gestant i família durant el treball de part
- Assistir al part normal i deslliurament: a la cinquena setmana, les residents de llevadora ja hauran iniciat l'assistència al període expulsiu, sota l'adequada supervisió. Nombre de parts assistits recomanable (a primer) entre 30 i 40
- Es realitzarà palpació manual de la dinàmica uterina encara que la dona porti un registre extern i auscultarà la FC fetal amb l'estetoscopi de Pinard.
- Donar atenció a la dona en els diferents problemes de salut que es puguin presentar durant l'embaràs, part i puerperi
- Identificar els casos d'urgència que posen en risc la vida de la dona, fetus o nounat i conèixer/participar en el seu maneig
- Participar i col·laborar amb l'equip assistencial en les diferents situacions d'urgència
- Aplicar els principis del raonament clínic, detecció de problemes, presa de decisions, pla d'actuació i cures i avaluació, adequats a les diferents situacions clíniques en l'àmbit d'actuació de la llevadora.

- Realitzar l'exploració física i ginecològica
- Participar i col·laborar amb l'equip assistencial en el seguiment dels problemes ginecològics, tractament de les infeccions ginecològiques i de transmissió sexual
- Realitzar educació sanitària

Rotació PASSIR

Objectius específics:

- Realitzar correctament l'entrevista individual, anamnesi i registre en la història clínica.
- Diagnosticar i col·laborar en el seguiment de l'embaràs de baix/mig risc.
- Participar en l'assessorament sobre cures del binomi mare-nadó.
- Dur a terme activitats preventives i de cribatge en salut sexual i reproductiva.
- Participar en l'assistència integral de la dona durant el climateri.
- Col·laborar en la realització de puerperi domiciliari.
- Participar en els programes grupals d'educació sanitària.

Competències:

- Fer l'anamnesi i enregistrar la història clínica.
- Fer el seguiment de l'embaràs.
- Identificar signes i símptomes de desviació de la normalitat durant la gestació.
- Col·laborar en la informació i educació sanitària del control de l'embaràs.
- Col·laborar i desenvolupar un grup de preparació per al naixement sota supervisió.
- Col·laborar en els grups de postpart.
- Informar i assessorar en temes de contracepció.
- Promocionar la salut i fer educació sanitària als joves, dona , parella sobre sexualitat, contracepció, MTS.
- Assessorar a la dona en problemes de salut que afectin a la fertilitat.
- Col·laborar en l'assessorament de la prevenció i tractament de les MTS i SIDA.
- Valorar el benestar físic i psicosocial de la mare.
- Informar i educar en temes de salut a la mare sobre l'autocura i les cures del nadó.
- Proporcionar a la mare i al nadó les cures en el puerperi immediat.
- Assessorar a la mare/parella sobre l'alletament del nadó .
- Valorar les condicions físiques del nadó: test diagnòstic i cribatge preventiu.

Rotació nounats i puèrperes

Objectius específics:

- Proporcionar cures a la mare i el nounat en el puerperi immediat.
- Valorar l'estat biopsicosocial de la mare.
- Assistir i supervisar la cura del nounat sa.
- Valorar les condicions físiques del nounat, test diagnòstic i cribratge.
- Assessorar a la mare i parella sobre la lactància materna.
- Realitzar assessorament i educació sanitària durant el puerperi.
- Col·laborar en el maneig de situacions d'urgència en el puerperi immediat.

Competències:

- Valorar el benestar físic i psicosocial de la mare
- Proporcionar a la mare i al nadó les cures en el puerperi immediat.
- Assessorar a la mare/parella sobre l'alletament del nadó.
- Col·laborar en el maneig de les situacions d'urgència en el puerperi : hemorràgia post-part, eclàmpsia.
- Valorar les condicions físiques del nadó: tests de cribratge.
- Assessorar i fer educació sanitària durant el puerperi.

SEGON ANY DE RESIDÈNCIA

Rotació sala de parts

Objectius específics:

- Valorar la indicació d'ingrés d'una gestant en treball de part.
- Assistir el part eutòcic en totes les seves fases, deslliurament i puerperi immediat.
- Realitzar l'atenció immediata de nounat sa i col·laborar en RCP neonatal.
- Col·laborar i participar en l'atenció al part distòcic, induït i d'alt risc.
- Assessorar en la instauració de la lactància materna.
- Col·laborar en el maneig de les urgències obstètriques i ginecològiques.
- Col·laborar en el maneig de la cesària urgent, emergent i part instrumentat.

Competències:

- Diagnosticar l'inici de part, fer el seguiment i el control del part normal.
- Aplicar les tècniques de diagnòstic de benestar fetal.
- Identificar signes i símptomes de desviació de la normalitat en el decurs del part i comunicar-ho al l'equip mèdic.
- Assistir al part normal i al deslliurament: protecció del perineu, episiotomia i sutura, revisió del canal del part, revisió de la placenta i membranes. El nombre de parts mínims assistits durant tot el període de formació és de 80 parts.

- Col·laborar i participar amb l'equip obstètric en l'atenció als parts distòcics i de risc, i del part induït/estimulat.
- Ajudar en la reanimació enèrgica del nadó dins de la sala de parts.
- Realitzar accions immediates apropiades en les urgències obstètriques com són: el prolapse de cordó, l'hemorràgia ante-intra-post part, la distòcia d'espatlles, la hipòxia fetal, l'eclàmpsia.

Rotació PASSIR

Objectius específics:

- Assessorar en matèria d'educació sexual i afectiva, anticoncepció, IVE.
- Dur a terme l'atenció integral de la dona en l'etapa del climateri.
- Realitzar i registrar les cures incloses en el "Protocol de Seguiment de l'Embaràs".
- Realitzar i registrar les cures puerperals i del nounat a la consulta o al domicili.
- Conèixer i dur a terme el programa de cribratge de càncer de cèrvix i de mama.
- Dur a terme la detecció d'MTS i assessorar en comportaments de risc.
- Realitzar programes grupals d'educació sanitària (prepart, postpart, joves, etc).

Competències:

- Dirigir un grup de dones d'un programa de Preparació per al naixement.
- Dirigir un grup d'atenció als joves (tarda jove).
- Conèixer i col·laborar en el maneig de situacions d'urgència en el puerperi : hemorràgia post-part, eclàmpsia.
- Realitzar visites de puerperi domiciliari.
- Assessorar sobre el tractament per la simptomatologia climatèrica.

Rotació risc obstètric i patologia ginecològica

Objectius específics:

- Conèixer els protocols de control gestacional de risc (DG, APP, Preeclàmpsia, etc.)
- Participar en el seguiment de gestants d'alt risc obstètric.
- Col·laborar en la consulta de patologia cervical, patologia mamària i fertilitat.
- Identificar les exploracions ecogràfiques obstètriques (FCF, presentació, placenta).
- Conèixer els procediments invasius de diagnòstic prenatal.
- Interpretar i valorar els registres de les proves de benestar fetal.
- Identificar i valorar el sòl pelvià i la seva patologia.

Competències:

- Identificar els protocols de gestació de risc de les consultes externes hospitalàries: diabètiques, hipertenses, Amenaça de part preterme , Retard de creixement intrauterí, SIDA i gestació..etc
- Participar en el control i seguiment de les gestants de risc, valoració del nivell de risc perinatal.
- Participar en el control de patologia cervical, patologia mamària i consulta de sòl pelvià.
- Identificar les diferents proves de diagnòstic prenatal: procediments no invasius i procediments invasius.
- Identificar els protocols de diagnòstic prenatal.
- Identificar les diferents exploracions ecogràfiques obstètriques (identificar batec fetal, gestació múltiple i presentació fetal).
- Donar suport a les dones a qui es realitza el diagnòstic prenatal.
- Aplicar les diferents tècniques de diagnòstic del benestar fetal.
- Interpretar i valorar els resultats del monitoratge fetal i derivar-los per a posterior avaluació a l'equip mèdic.
- Identificar els circuits entre l'assistència primària i l'assistència hospitalària.

3. CRONOGRAMA

PRIMER ANY DE RESIDÈNCIA

- 20 setmanes a la sala de parts de l'Hospital del Mar: l'horari de dia és de 8h a 20h i el de nit és de 20h a 8h.
- 16 setmanes PASSIR mati (8 h a15h) tarda (15h-20h), als següents ASSIR, que es troben situats a diferents centres d'atenció primària del litoral de Barcelona: Poble Nou, Ramón Turró, Vila Olímpica, Clot
- 4 setmanes a la unitat de nounats de l'Hospital del Mar, horari de 8h a 15h.
- 4 setmanes a la sala d'hospitalització d'obstetrícia i ginecologia de l'Hospital del Mar, en horari de 8h a 15h.

SEGON ANY DE RESIDÈNCIA

- 21 setmanes a la sala de parts de l'Hospital del Mar: l'horari de dia és de 8h a 20h i el de nit és de 20h a 8h.
- 16 setmanes PASSIR mati (8 h a15h) tarda (15h-20h), als següents ASSIR: Gòtic, Casc Antic, Raval Sud i Besòs.
- 7 setmanes a les consultes externes d'alt risc obstètric (Hospital del Mar) de 8h a 14h.

(Cronograma en annex 1)

4. ACTIVITATS MÍNIMES DE LES LLEVADORES EN FORMACIÓ (segons BOE Orden SAS/1349/2009, de 6 de maig, per la que s'aprova i publica el programa formatiu de l'especialitat d'Infermeria Obstetrico-ginecològica).

- Entrevista i confecció de la història clínica de salut reproductiva (obstètric-ginecològica) de 100 dones.
- Control i assistència de dones gestants que impliqui per lo menys 100 reconeixements prenatals.
- Vigilància i assistència a 40 dones gestants de risc.
- Lideratge de dues sessions d'un programa d'Educació Maternal
- Assistència a 100 gestants en treball de part amb els mitjans clínics i tècnics adequats.
- Assistència a un mínim de 80 parts normals.
- Assistència a 40 gestants en treball de part que presenten factors d'alt risc.
- Participació activa en l'atenció del part instrumental o cesària de 20 dones.
- Supervisió, cures i reconeixement de 100 puèrperes.
- Supervisió, cures i reconeixement de 100 nounats sans.
- Observació i cura d'almenys 20 nounats que necessiten cures especials (nascuts pre i post terme, baix pes o amb problemes de salut).
- Presa de mostres cervicals i vaginals, per a citologies, exàmens en fresc, cultius i altres exàmens, en almenys 150 dones.
- Assessorament i cura d'almenys 40 dones en matèria de ginecologia.
- Assessorament i cura d'almenys 20 dones en matèria de climateri.
- Detecció i assessorament de 30 dones que presenten infeccions de transmissió sexual.
- Assessorament en matèria d'anticoncepció i sexualitat a 60 dones, inclosa la contracepció d'emergència i interrupció voluntària de l'embaràs.
- Atenció i assessorament de manera individual a 25 joves en matèria de sexualitat i contracepció.
- Lideratge i organització en dos intervencions grupals d'educació sexual i reproductiva dirigides a dones i joves en la comunitat.
- Participació activa en, almenys, un programa sobre el climateri.
- Realització de visites domiciliàries al binomi nounat i puèrpera.

5. PLA DE FORMACIÓ ESPECÍFICA: IES i Pla Transversal Comú

El Institut d'Estudis de la salut, IES, va plantejar un curs de caràcter teòric per formar als participants en aquells aspectes més fonamentals i que complementarà la formació adquirida en les pròpies unitats docents i en la pràctica clínica a través de les rotacions.

El curs tindrà una durada de dotze mesos repartits en dos anys, i les sessions que seran de tipus presencial (des de juny del 2020 i a causa de la situació de pandèmia la formació teòrica s'ha impartit de manera virtual), una vegada a la setmana durant el primer curs, i una vegada cada dues setmanes aproximadament, durant el segon curs.

- *Primer curs de residència* : L'assistència a classe serà setmanal (habitualment els dimarts)
- *Segon curs de residència* : L'assistència a classe serà setmanal (habitualment els dijous)

Metodologia docent:

- Sessions presencials teòriques : Bloc 1: Reproducció humana i desenvolupament prenatal, Bloc 2: Atenció llevadora a la dona, Bloc 3: Atenció al nounat, Bloc 4: Sexologia, Bloc 5: Epidemiologia i demografia, Bloc 6: Educació per a la salut, Bloc 7: Recerca, Bloc 8: Protecció en radiologia.
- Tallers.
- Formació en línia : Portfoli (eina docent que serveix per a la consecució dels objectius d'aprenentatge mitjançant les activitats formatives proposades).
 - Casos a desenvolupar durant el primer curs:
 - Entrevista de salut reproductiva
 - Primera visita d'embaràs.
 - Gestant de 28 setmanes.
 - Preparació de 2 sessions de preparació per al naixement.
 - Visita preventiva càncer de cèrvix.
 - Sutures
 - Part reflexiu.
 - Cesària.
 - Puerperi immediat.
 - Puerperi precoç.
 - Puerperi domiciliari.
 - Estabilització inicial del nounat.
 - Casos a desenvolupar durant el segon curs:
 - IVE (Interrupció voluntària de l'embaràs)
 - Assessorament a joves / ITS
 - Assessorament climateri.
 - Visita preventiva càncer de cèrvix.

- Expulsiu.
- Risc de pèrdua del benestar fetal.
- Atenció al nounat preterme.
- Gestació múltiple.
- Diabetis gestacional.
- Gestant i part de risc.
- Dol perinatal.

Avaluació:

- Assistència obligatòria a totes les sessions docents.
- Participació activa.
- Avaluació final de preguntes amb resposta múltiple.
- Portfoli (tots els casos clínics resolts adequadament, comentats en tutoria amb la tutora corresponent).
- Projecte de recerca de segon curs, en grup.

A banda de l'IES, el BOE de l'especialitat proposa una formació obligatòria que s'ha d'oferir al centre a on es fa la residència i a més a més s'ha pactat amb la Comissió de Docència de l'hospital del Mar una formació obligatòria per cada curs de l'especialitat (Cursos del Pla Transversal Comú):

- Cursos obligatoris a desenvolupar durant el primer curs:
 - Suport Vital Bàsic.
 - Cours de Protecció Radiològica 1
 - Habilitats comunicatives i entrevista clínica
 - Dret Sanitari.
- Cursos obligatoris a desenvolupar durant el segon curs:
 - Suport Vital Immediat.
 - Cours de protecció radiològica 2.
 - Sessió Bioètica

6. SESSIONS CLÍNIQUES: Generals i pròpies del servei d'Obstetrícia i Ginecologia

L'Hospital del Mar ofereix als seus residents una sèrie de sessions al llarg de l'any sobre temes d'interès comú.

A més, el propi servei d'Obstetrícia i Ginecologia ofereix cada dimecres una sessió bibliogràfica per a tot el Servei (portada a terme per equips multidisciplinars) i de manera bimensual una sessió per a llevadores organitzada per les pròpies llevadores del servei.

7. ACTIVITATS CIENTÍFIQUES I DE RECERCA:

Les llevadores residents hauran de preparar com a mínim una sessió clínica per a llevadores en primer curs i una sessió clínica conjunta amb els residents mèdics en segon, tanmateix en segon curs presentaran en sessió clínica el seu projecte de recerca.

Com a activitat científica i de recerca la llevadora resident haurà de presentar un pòster o comunicació científica en un congrés. El projecte de recerca serà tutoritzat des de l'IES i presentat en una sessió conjunta amb la resta d'Hospitals de Catalunya l'últim trimestre del segon any. Els millors projectes es proposaran per al premi NUK de recerca per a llevadores.

També hi participaran en l'actualització de protocols del servei segons l'última evidència científica disponible conjuntament amb les llevadores.

8. GUÀRDIES I ATENCIÓ CONTINUADA

Seguint les indicacions de l'Ordre SAS/1349/2009, de 6 de maig, es realitzaran almenys duess mensuals, la proporció dia/nit el de 3/1. Segons el protocol de supervisió de les residents de l'especialitat d'infermeria obstètrico-ginecologia els nivells d'Autonomia i responsabilitat de la Llevadora resident seran : durant el primer any la llevadora resident estarà sota supervisió directa de la llevadora responsable i durant el segon any, i gradualment, anirà realitzant activitats de manera independent tenint la possibilitat de consultar a la llevadora responsable, fins a aconseguir l'autonomia inherent a la professió.

CRONOGRAMA

ANY DE RESIDÈNCIA	ROTACIÓ	DURACIÓ	DISPOSITIU
LLIR 1º	SALA DE PARTS	20 SETMANES	SALA DE PARTS I URGÈNCIES GINECOLÒGIQUES HOSPITAL DEL MAR
LLIR 1º	PROGRAMA ATENCIÓ SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA (PASSIR)	16 SETMANES	PASSIR*: VILA OLÍMPICA CLOT POBLE NOU
LLIR 1º	NOUNATS	4 SETMANES	UNITAT HOSPITALITZACIÓ NOUNATS HOSPITAL DEL MAR
LLIR 1º	PUÈRPERES	4 SETMANES	UNITAT HOSPITALITZACIÓ UH03 HOSPITAL DEL MAR
LLIR 2º	SALA DE PARTS	21 SETMANES	SALA DE PARTS I URGÈNCIES GINECOLÒGIQUES HOSPITAL DEL MAR
LLIR 2º	PROGRAMA ATENCIÓ SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA (PASSIR)	16 SETMANES	PASSIR*: GÒTIC CASCANTIC RAVAL NORD BESÒS RAMÓN TURRÓ
LLIR 2º	ALT RISC OBSTÈTRIC	7 SETMANES	CONSULTES EXTERNES HOSPITAL DEL MAR

